

Recomandare de politică

Facilitățile fiscale în Republica Moldova și impactul lor asupra bugetului public național

Această recomandare de politică a fost realizată de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, în cadrul proiectului “Suportul societății civile acordat Parlamentului Republicii Moldova în promovarea reformelor economice și evaluarea agențiilor independente de reglementare”, cu susținerea financiară a Fundației Soros Moldova.

Autor: Veaceslav Ioniță, Viorel Pîrvan

IDIS “Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, cu activitate în domeniile: analiză economică și socială, bună guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor, consolidarea societății civile, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise și modernizate în Republica Moldova.

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorilor acestei publicații trebuie să conțină referință la IDIS „Viitorul”.

Adresa de contact:

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”
str. Iacob Hîncu 10/1, mun. Chișinău, MD-2005, Republica Moldova
Telefon: (373-22) 22 18 44
Fax: (373-22) 24 57 14
www.viitorul.org, office@viitorul.org

CUPRINS

Lista abrevierilor	4
Facilitățile fiscale ca măsură de stimulare economică.....	5
Facilitățile fiscale, implementate în Moldova în 2020, ca măsură de sprijin pentru mediul de afaceri	6
Cadrul legal și normativ privind facilitățile fiscale.....	8
Rolul și funcția Consiliului Concurenței în monitorizarea facilităților fiscale	9
Facilitățile fiscale în Rapoartele Curții de Conturi	10
Impactul facilităților fiscale asupra bugetului public național.....	13
Propuneri legislative privind îmbunătățirea reglementărilor facilităților fiscale	15
Proiect de lege privind îmbunătățirea reglementării facilităților fiscale.....	20
Notă informativă la proiectul de lege	21
Bibliografie	23

Lista abrevierilor

BNM	– Banca Națională a Moldovei
CCRM	– Curtea de Conturi a Republicii Moldova
CNESP	– Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică
CSE	– Comisia Situații Excepționale
HCC	– Hotărârea Curții de Conturi
HORECA	– Industria hotelieră și alimentației: hoteluri, restaurante, cafenele
IT	– Tehnologii informaționale
MF	– Ministerul Finanțelor
OG	– Ordonanța Guvernului
OUG	– Ordonanța de urgență a Guvernului
PIB	– Produsul intern brut
RM	– Republica Moldova
SFS	– Serviciul Fiscal de Stat
SIA	– Sistem informațional automatizat
SIEG	– Servicii de interes economic general
SUA	– Statele Unite ale Americii
TVA	– Taxa pe valoare adăugată
UE	– Uniunea Europeană

Facilitățile fiscale ca măsură de stimulare economică

Majoritatea statelor utilizează facilitățile fiscale ca măsură de stimulare economică. Facilitățile fiscale devin un instrument de bază în timp de crize economice și sunt unele din principalele instrumente ale statului de suport pentru mediul de afaceri în astfel de perioade. Anul 2020 a fost unul extrem de relevant în acest sens, când prin facilitățile fiscale, Guvernul a depus eforturi pentru susținerea mediului de afaceri afectat puternic de criza economică. Mai mult, presiunea asupra Guvernului din partea societății a fost mult mai puternică decât posibilitățile reale ale acestuia de a ajuta.

Încă în criza din 2009 s-a văzut clar că instrumentul de bază al Guvernului, pe lângă alocațiile de resurse financiare, sunt un șir de facilități fiscale introduse în diverse țări¹. Măsurile de scutiri fiscale au fost și sunt luate în calitate de ajutor economic de stat pentru sprijinirea, în diverse circumstanțe și din rațiuni diferite, a activității sectorului economic privat sau a persoanelor fizice. Facilitățile fiscale sunt utile mai ales în perioadele în care economia unei societăți trece prin anumite dificultăți, întrucât ele au capacitatea de a stimula interesul pentru investiții, deschizând posibilitatea utilizării unor surse financiare suplimentare, necesare extinderii activității economice.

Asemenea măsuri, spre exemplu, au jucat un rol important în procesul de redresare economică după criza financiară din 2007-2008, inclusiv în România, unde printre altele, începând cu 2009, dividendele au fost scutite de impozite cu condiția reinvestirii lor în activitatea companiilor, iar dobânzile acumulate pe conturile bancare ale persoanelor fizice au devenit și ele neimpozabile². Un alt exemplu de asemenea măsuri luate recent au fost cele întreprinse de Guvernul României în circumstanțele pandemiei cauzate de virusul SARS-CoV-2, când au fost adoptate o serie de facilități fiscale în scopul sprijinirii agenților economici. Acestea au fost OG 6/2019, vizând restructurarea, în anumite condiții, a obligațiilor fiscale restante la 31 iulie 2020; OUG 69/2020, reglementând anularea în totalitate a dobânzilor, penalităților și a tuturor accesoriilor aferente unor obligații bugetare restante la data de 31 martie 2020; și OUG 181/2020, stipulând o procedură simplificată de acordare a eşalonării la plată față de regulile din Codul de procedură fiscală și amânarea anumitor termene în contextul epidemiei³.

În Republica Moldova, facilitățile fiscale reprezintă, în mare măsură, o necunoscută, iar această realitate este determinată de spectrul larg de facilități fiscale. Cea mai mare parte dintre ele au fost adoptate în primii ani câțiva ani de independență și nu se știe care și câte dintre ele au fost reanalizate sau reevaluate din prisma viabilității, fezabilității și necesității

¹ Pentru detalii, vezi raportul: Deloitte, *Tax responses to the global economic crisis*, 2009.

² Deloitte, *Tax responses to the global economic crisis*, 2009, p. 14.

³ Idem, *Comparație între cele trei tipuri de facilități fiscale disponibile în prezent*: <https://www2.deloitte.com/ro/en/pages/business-continuity/articles/comparatie-intre-cele-trei-tipuri-de-facilitati-fiscale-disponibile-in-prezent.html>, accesat la: 12.01.2020.

lor economice, având în vedere faptul că orice scutire fiscală se traduce în mod invariabil într-un prejudiciu adus bugetului de stat. Astfel, experții IDIS „Viitorul” estimează că în perioada 2010-2020, facilitățile fiscale au însumat 170 de miliarde de lei sau aproximativ 60% din veniturile bugetare din impozite și taxe, care au însumat 286 de miliarde de lei. În acest document, Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” vine cu propuneri Legislative privind îmbunătățirea reglementărilor fiscale, care conține la final și un draft de proiect de lege și nota informativă la proiectul de lege.

Facilitățile fiscale, implementate în Moldova în 2020, ca măsură de sprijin pentru mediul de afaceri

Criza din 2020 a fost a patra criză economică în istoria Moldovei de la independență încoace. Prima criză a fost în anii 1998-2000, a doua criză – în 2009-2010, cea de a treia criză – în 2015 și a patra – cea din 2020.

Toate crizele de până acum s-au caracterizat prin: creșterea ratei șomajului, scăderea exporturilor, reducerea volumului de credite în economie, reducerea consumului, scăderea activității economice, deprecierea valutei naționale și reducerea rezervelor valutare ale BNM.

Criza din 2020 s-a deosebit de precedentele crize prin lipsa impactului asupra sistemului financiar. Astfel, creditarea economiei a continuat să crească, valuta națională mai degrabă a avut o tendință de apreciere, rezervele valutare ale BNM au crescut cu peste 700 de milioane de dolari, înregistrând cea mai rapidă creștere din istoria țării.

Totuși, impactul asupra activității economice a fost enorm: în primele luni de criză, transportatorii și-au redus activitatea de 17 ori, sectorul HORECA a fost grav afectat, industria automotive, care asigură 1/3 din exporturile moldovenești, a fost nevoită să-și reducă volumul de producție și export. În astfel de condiții, Guvernul a fost nevoit să intervină prin stimulente și facilități fiscale, de fapt, ca și alte guverne ale lumii. Spre exemplu, pachetul de măsuri aprobat de autoritățile SUA se ridică la 50% din bugetul lor obișnuit, ceea ce, raportat la Moldova, ar însemna 25 de miliarde de lei alocați măsurilor de intervenție ale statului. În realitate, măsurile aprobate de autoritățile statului nostru au însumat mai puțin de 2 miliarde de lei sau, din punct de vedere proporțional, de 15 ori mai puțin decât și-au permis țările dezvoltate.

Când a fost votată legea Bugetului de Stat în vara anului 2020, s-a preconizat că aceste măsuri de sprijin vor fi finanțate din împrumuturi contractate de Guvern. Însă, către toamnă, din cauza izolării internaționale, Guvernul a fost nevoit să recunoască că nu va reuși să acumuleze banii necesari și a venit cu o rectificare de reducere a cheltuielilor bugetare cu aproape 2 miliarde de lei. În acest mod, Guvernul a recunoscut că toate

măsurile de sprijin votate în primăvara-vara anului 2020 vor fi finanțate, de fapt, din contul altor cheltuieli bugetare, care au și fost reduse în toamna anului 2020.

În 2020, în plus față de facilitățile fiscale existente, Guvernul Moldovei a mai adăugat un șir de facilități noi, fie temporare, fie pe o perioadă nedeterminată. Începând cu aprilie 2020, au fost adoptate o serie de măsuri de politică fiscală și vamală, orientate spre susținerea mediului de afaceri în contextul situației epidemiologice existente la nivel național, prin Dispozițiile Comisiei Situații Excepționale (CSE) și Legea nr.60/2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative. Aceste măsuri au cuprins subvenționarea impozitului pe salariu și restituirea TVA pentru o perioadă determinată de timp⁴.

Tabelul nr.1. Facilități fiscale temporare de susținere directă a activității de întreprinzător, aprobate în aprilie 2020

	Programul de subvenționare a plăților pentru șomaj tehnic și staționare	Programul de rambursare a TVA
Subiecții	Întreprinderi și organizații necomerciale care au instituit șomaj tehnic și/sau staționare	Întreprinderi înregistrate contribuabili TVA
Mărimea subvenției	- 100% impozite salariale achitate aferente plăților pentru șomajul tehnic și staționarea în cazul sistării în conformitate cu deciziile CNESP și/sau cu dispozițiile CSE; - 60% impozite salariale achitate aferente plăților pentru șomajul tehnic și staționarea în alte cazuri	Suma rambursării constituie mărimea minimă dintre: (1) suma TVA destinată perioadei ulterioare în ultima perioadă fiscală; (2) suma impozitelor salariale aferente lunii de gestiune
Limitele subvenției	Suma subvenției per salariat nu va depăși 100%/60% din suma calculată a impozitelor salariale aferente plăților salariale lunii februarie 2020 per zi lucrătoare	Suma cumulativă a rambursării pe perioada de achitare (1 mai 2020 – 31 decembrie 2020) nu va depăși suma TVA destinată perioadei ulterioare din luna decembrie 2019
Perioada	17 martie – 30 septembrie 2020	1 mai – 31 decembrie 2020
Termenul de achitare	5 zile	25 de zile

Pe lângă aceste măsuri, în prima jumătate a anului 2020, au fost adoptate un șir de acțiuni de stimulare fiscală, care pot fi clasificate în 3 categorii:

⁴ Ministerul Finanțelor. *Document strategic ce vizează măsurile de politică fiscală și vamală în anul 2021*, difuzat 05.10.2020

- 1. Amânări de plată a unor impozite și taxe.** Aici putem menționa amânarea cu 3 luni a obligației de plată a impozitului pe venit;
- 2. Facilități fiscale acordate pentru o anumită perioadă.** Drept exemplu, poate servi acordarea drepturilor de deducere a oricărei donații pe perioada anului 2020;
- 3. Facilități fiscale acordate pe un termen nedefinit.** Cel mai relevant caz este reducerea cotei TVA de la 20 la 15% pentru sectorul HORECA.

În cadrul analizei efectuate, au fost identificate 16 măsuri luate de către Guvern sub forma facilităților fiscale, dintre care: 8 măsuri prevăd amânarea plății impozitelor și taxelor, 3 măsuri sunt oferite pentru o perioadă clar definită, iar alte 5 facilități fiscale sunt oferite pe un termen nedefinit. Lista tuturor măsurilor de facilități fiscale poate fi găsită în anexa de la sfârșitul studiului.

Cadrul legal și normativ privind facilitățile fiscale

Cadrul legal și cel normativ secundar nu definesc și nu reglementează într-o manieră clară și expresă spectrul foarte larg al tuturor facilităților fiscale. Astfel, Legea nr.181/2014 privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale⁵ nu menționează în nici unul din articolele sale facilitățile fiscale, iar Codul Fiscal al Republicii Moldova, deși face trimitere de mai multe ori la facilitatea fiscală, pe care o definește drept “suma impozitului sau taxei nevărsată la buget”, totuși nu reglementează precis sensurile sau aspectele acestei probleme⁶.

În ce privește Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, deși acesta nu are prevederi ce vizează în mod nemijlocit problema facilităților fiscale, totuși Planul de acțiuni pentru implementarea sa în perioada 2017-2019 stipulează, la capitolul regimul vamal și facilitarea comerțului, faptul că “părțile evită sarcinile inutile sau discriminatorii asupra operatorilor economici, previn fraudele și oferă facilități suplimentare operatorilor economici care prezintă un nivel înalt de respectare a normelor”⁷.

Totodată, instituțiile cu responsabilități și competențe de executare, monitorizare și control în sfera fiscală nu oferă informații suficiente despre scutirile fiscale, iar rapoartele lor de analiză prezintă situația doar într-o manieră fragmentară și insuficientă pentru a ne putea face un tablou general coerent și clar al acestei probleme.

⁵ Parlamentul R. Moldova, *Legea Nr.181 din 25.07.2014 finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale*, Monitorul Oficial, Nr.223-230, art.519.

⁶ Parlamentul R. Moldova, *Codul Fiscal al R. Moldova, Nr.1163 din 24.04.1997*, Monitorul Oficial, Nr.62, art.522.

⁷ *Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2017-2019*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1472 din 30 decembrie 2016.

Rolul și funcția Consiliului Concurenței în monitorizarea facilităților fiscale

Cadrul legal și normativ-secundar ce guvernează activitatea Consiliului Concurenței în domeniul monitorizării facilităților fiscale este alcătuit din Acordul de Asociere RM-UE, Legea nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, Legea concurenței nr.183 din 11.07.2012, Legea nr.179/2008 cu privire la parteneriatul public-privat, precum și Programul național în domeniul concurenței și ajutorului de stat pentru anii 2017-2020, aprobat prin Legea nr.169 din 20.07.2017.

Consiliul Concurenței este interesat de facilitățile fiscale, în primul rând, prin prisma potențialului impact de distorsionare, pe care respectivele scutiri ar putea să-l manifeste asupra mediului concurențial. În acest sens, Consiliul întocmește Rapoartele anuale privind ajutoarele de stat acordate mediului de afaceri, rapoarte în cadrul cărora abordează inclusiv problema facilităților fiscale, pe care le analizează pentru a determina dacă acestea nu constituie măsuri de ajutor de stat cu potențial impact anticoncurențial.

În rapoartele sale privind ajutoarele de stat, **Consiliul Concurenței** nu specifică decât care este suma facilităților fiscale acordate în calitate de ajutor de stat pentru serviciile de interes economic general (SIEG). De exemplu, în ultimul raport, întocmit pentru anul 2018, Consiliul indică cifra de 1 757,948 mil. lei drept sumă estimată (față de cifra 1 108,120 mil. lei – cât reprezintă suma raportată) a ajutoarelor de stat acordate pentru acel an⁸, aceasta cuprinzând valoarea măsurilor de sprijin, acordate sub formă de facilități fiscale fără a indica, însă, cât anume această din urmă categorie reprezintă de fapt. Acest indicator este în continuă scădere, în 2017 fiind de 927,087 / 1 944,506 mil. lei (raportat/estimat), în timp ce în 2016 a fost 2 670, 798 / 5 609, 030 mil. lei (raportat/estimat). Astfel, dacă în 2016 ajutorul de stat pentru SIEG, inclusiv facilitățile fiscale, reprezentau 4,17% din PIB, în 2018 această pondere a scăzut până la 0,93% din PIB.

În anul 2018, imposibilitatea de a determina cu precizie valoarea ajutorului de stat pentru SIEG era cauzată, conform Consiliului, de “insuficiența” mecanismului de evidență a măsurilor de sprijin acordate sub formă de facilități fiscale, deși raportul Consiliului pentru 2016 arăta că, în acel an, Ministerul Finanțelor crease un grup de lucru (ca urmare a recomandărilor formulate în raportul de audit al facilităților fiscale efectuat de CCRM și a Hotărârii sale nr.35, la care ne vom referi mai jos), din care făceau parte și membrii Consiliului Concurenței, grup însărcinat cu revizuirea și monitorizarea facilităților fiscale⁹, iar raportul Curții de Conturi pentru anul 2016 indica faptul că MF era în proces de creare a unui Model de estimare și calculare a raportului cost-beneficiu al facilităților fiscale și

⁸ Consiliul Concurenței, *Raport privind ajutoarele de stat acordate în R. Moldova pentru anul 2017*, Chișinău, 2019, p. 9; Idem, *Raport privind ajutoarele de stat acordate în R. Moldova pentru anul 2016*, Chișinău, 2017, p. 12; Idem, *Raport privind ajutoarele de stat acordate în R. Moldova pentru anul 2018*, Chișinău, 2019, p. 11

⁹ Idem, *Raport privind ajutoarele de stat acordate în R. Moldova pentru anul 2016*, Chișinău, 2017, p.13.

vamale în parte¹⁰. O altă deficiență sistemică, identificată de Consiliu, ține de faptul că schemele de acordare a facilităților fiscale pentru SIEG nu sunt până la capăt standardizate de către MF¹¹. Astfel, în 2018, Ministerul Finanțelor și autoritățile administrative din subordinea acestuia (Serviciul Vamal și Serviciul Fiscal de Stat) au prezentat Consiliului informații incomplete referitor la facilitățile fiscale¹².

În anul 2019, Consiliul Concurenței a examinat nouă facilități fiscale fixate în cadrul legal primar și normativ secundar, activitate întreprinsă din perspectiva necesității asigurării concurenței și a alinierii schemelor de ajutor de stat la legislația existentă în domeniu. În toate cele nouă cazuri, Plenul Consiliului s-a pronunțat pentru continuarea acordării acestor facilități, fie din motiv că ele constituiau o obligație asumată de Republica Moldova printr-un tratat internațional, fie pentru că respectivele scuturi Consiliul nu le considera în măsură să denatureze în mod justificat concurența; totodată, poziția Consiliului a fost aceea, că doar una din cele nouă scuturi se încadrează la categoria de ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat¹³.

Conform Consiliului, în anul 2018, cele mai multe ajutoare de stat pe obiective sectoriale au fost raportate sub formă de scuturi fiscale, acestea constituind 67,14% din valoarea totală a ajutorului de stat, deși Consiliul notează faptul că majoritatea facilităților au fost formulate și adoptate până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, în lipsa unei analize ex-ante a impactului măsurilor respective asupra mediului concurențial și fără a fi fost identificat clar obiectivul de acordare a acestora¹⁴. Totodată, din rapoartele Consiliului, se observă și o reducere a ratei facilităților fiscale în structura generală a ajutorului de stat pentru SIEG, rată care în 2016 era de 99,43%¹⁵, față de 67,14% în 2018.

Facilitățile fiscale în Rapoartele Curții de Conturi

Cadrul legal și normativ-secundar ce guvernează activitatea Curții de Conturi în domeniul monitorizării facilităților fiscale este alcătuit din Acordul de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014, Codul Fiscal aprobat prin Legea nr.1163 din 24.04.1997, Legea nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, Legea Concurenței nr.183 din 11.07.2012, Hotărârea Guvernului nr.1265 din 14.11.2008 cu privire la reglementarea activității Ministerului Finanțelor, Legea nr.1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, Hotărârea Guvernului nr.145 din 26.02.2014 pentru aprobarea

¹⁰ CCRM, *Raportul pentru 2016 asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public*, Chișinău, 2017, p. 141.

¹¹ Consiliul Concurenței, *Raport privind ajutoarele de stat acordate în R. Moldova pentru anul 2016*, Chișinău, 2017, p. 12-13.

¹² Idem, *Raport privind ajutoarele de stat acordate în R. Moldova pentru anul 2018*, Chișinău, 2019, p. 11.

¹³ *Ibidem*, pp. 13-25.

¹⁴ *Ibidem*, pp. 32, 35.

¹⁵ Idem, *Raport privind ajutoarele de stat acordate în R. Moldova pentru anul 2016*, Chișinău, 2017, p. 21.

Regulamentului cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale stabilite în art.103 alin.(1) pct.(29) din Codul fiscal și art.28 lit.q 2) din Legea nr.1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, Hotărârea Guvernului Nr.474 din 20.04.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale și vamale la importul mijloacelor de transport cu destinație specială, Codul Vamal aprobat prin Legea nr.1149 din 20.07.2000, Legea nr.440 din 27.07.2001 cu privire la zonele economice libere etc.

Curtea de Conturi nu are publicat decât un singur raport de audit al facilităților fiscale, în 2016, ocazie cu care a calculat numărul aproximativ de facilități fiscale și prejudiciile aduse în acest mod bugetului; de altfel, aceasta pare să fie singura analiză întocmită de vreo instituție de stat asupra problemei facilităților fiscale în ansamblul ei, pentru toate sectoarele economiei.

Conform Curții de Conturi, în perioada 2011-2015, doar facilitățile fiscale cuantificate și raportate au însumat 57 361,5 mil. lei¹⁶. Pentru 2015, suma facilităților fiscale și vamale s-a ridicat la cifra de 14 783,1 mil. lei, ceea ce constituia 37,1% și, respectiv, 50,9% din bugetul de stat și din bugetele unităților teritorial-administrative. Pentru comparație, Ministerul Finanțelor estima suma scutirilor fiscale pentru anul 2002 la 1 447,9 mil. lei, iar din acesta: impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător – 204,1 mil. lei, TVA – 763,3 mil. lei, taxa vamală – 432,7 mil. lei, accize – 0,4 mil. lei, impozitul funciar și impozitul pe bunurile imobiliare – 47,4 mil. lei¹⁷.

Situația respectivă era, în opinia Curții, cauzată în 2015 de lărgirea spectrului de tipuri de scutiri până la 105 categorii; de lipsa cadrului legal normativ care ar reglementa modalitatea de planificare și aprobare a facilităților fiscale și vamale; de monitorizarea necorespunzătoare a facilităților fiscale și vamale de către instituțiile publice abilitate; de faptul că MF nu a asigurat efectuarea analizei impactului/rezultatului facilităților acordate și a necesității menținerii lor; de lipsa unor instrumente pentru identificarea deplină, corectă, rapidă a beneficiarilor de facilități fiscale, precum și a volumului facilităților acordate; de subestimarea valorii reale a bunurilor etc. Astfel, Curtea constata că în 2015 existau 50 de tipuri de facilități fiscale, aplicate în mod constant timp de 19 ani, fără a fi fost modificate, revizuite sau ajustate în vreun fel¹⁸.

Cu aceeași ocazie, CCRM a stabilit că Ministerul Finanțelor a raportat date incomplete privind facilitățile fiscale și vamale, date care nu corespundeau volumului tuturor facilităților utilizate de beneficiari. CCRM a mai constatat că un tablou general apropiat realității în ceea ce privește scutirile fiscale putea fi realizat doar în urma unei inventarieri complete a tuturor facilităților, care să prevadă codificarea fiecărui tip de scutire, precum și stabilirea

¹⁶ CCRM, *Hotărârea nr.34 din 29 iulie 2016 privind Raportul auditului de conformitate asociat auditului de performanță al sistemului facilităților fiscale și vamale*.

¹⁷ Idem, *Hotărârea nr.3 din 21 ianuarie 2004 privind rezultatele controlului asupra corectitudinii și eficienței acordării de înlesniri fiscale și vamale pe perioada anilor 2001-2003*.

¹⁸ Idem, *Raportul auditului de conformitate asociat auditului de performanță al sistemului facilităților fiscale și vamale*, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.34 din 29 iulie 2016, pp. 1, 66-67; Idem, *Hotărârea nr.34...*

unui format standard de raportare a acestora. Totodată, Curtea a subliniat în raportul său din 2016 că nu există planuri de monitorizare a gradului de realizare a obiectivelor facilităților întrucât acestea au fost stabilite la data încadrării lor în lege, dar și că nici o autoritate centrală nu are ca sarcină trasată în activitatea sa evaluarea impactului socio-economic al facilităților fiscale¹⁹.

Ca răspuns la acest audit și la Hotărârea nr.34 a CCRM, MF a anunțat Curtea că a instituit, prin Ordinul ministerial nr.70 din 24 mai 2016, un Grup de lucru însărcinat cu revizuirea și monitorizarea facilităților fiscale și indica în 2017 “ca pas ulterior... identificarea și elaborarea, în comun cu SFS și SVS a unei modalități eficiente de estimare a costurilor facilităților fiscale și vamale, ținând cont de posibilitățile de determinare a acestora”, menționând totodată că MF lucra în comun cu Banca Mondială asupra unei analize a eficienței unor facilități fiscale, precum și asupra unui raport “Facilitățile fiscale în Republica Moldova”²⁰. Totodată, MF informa CCRM că prin ordinul nr.45 din 15.02.2018 a fost aprobat Registrul unic al facilităților fiscale și vamale, în care acestea au fost codificate și că, în urma acestui pas, au fost identificate și abrogate o serie de facilități vechi.

În afară de lista integrală a facilităților fiscale și vamale, alcătuită prin prisma tipologiei și codificării acestora, Registrul unic mai conținea informații despre temeiul legal de acordare a facilității, categoriile de beneficiari, prioritizarea monitorizării ținând cont de directivele UE și angajamentele internaționale, autoritatea care administrează facilitatea etc. Din acest document nu rezultă foarte clar dacă respectivul Registru conținea, de asemenea, și criteriile sistematizării costurilor sau o analiză cost-beneficiu a respectivelor facilități. La fel, MF informa că era în proces de testare a unui serviciu informațional (electronic) după tipuri de facilități, conform codificării, și că se aștepta ca respectivul catalog electronic să fie lansat oficial până la sfârșitul anului 2018.

În același document se menționează faptul că MF era angajat într-un proces din trei etape, până în 2025, de armonizare a legislației fiscale la directivele UE, în conformitate cu Acordul de Asociere RM-UE, proces în cadrul căruia urmau să fie eliminate o serie de facilități fiscale și vamale, iar SFS își asuma crearea unui SIA “Managementul riscurilor de conformare și planificarea acțiunilor conexe”, în scopul depistării neconformării de către beneficiarii facilităților fiscale și vamale la cadrul legal-normativ²¹.

¹⁹ Veaceslav Ioniță, *Bugetul național al Republicii Moldova. Transparență și eficiență (prezentare PP)*, IDIS “Viitorul”, 29.11.2019.

²⁰ *Secretarul General al MF, Ion Chicu, către CCRM, 03-02/1/18 din 04.05.2018.*

²¹ *Ibidem*, p. 2-7.

Impactul facilităților fiscale asupra bugetului public național

În sens economic, facilitățile fiscale oferite de autorități sunt, de fapt, niște costuri ascunse ale bugetului public național. Costurile fiscale sunt determinate prin reducerea veniturilor potențiale, datorită facilităților fiscale oferite anumitor activități economice. Anume din acest motiv, valoarea tuturor facilităților fiscale oferite de Autorități trebuie publicată în Buget într-o anexă separată.

În măsura posibilităților, facilitățile fiscale specifice ar trebui examinate în calitate de cheltuieli bugetare pentru domeniul de care țin, iar anul acesta este necesar de revizuit oportunitatea acestor cheltuieli bugetare sub formă de facilități.

Pentru estimarea impactului bugetar al facilităților fiscale, au fost analizate Rapoartele Curții de Conturi și ale Consiliului Concurenței. Până în prezent, există un singur raport complex al Curții de Conturi privind facilitățile fiscale²². Din acest raport putem desprinde câteva concluzii de bază:

1. Valoarea facilităților fiscale și vamale acordate de stat pentru anii 2011-2015 (a celor cuantificate și raportate de administratori) este echivalentă cu aproximativ 57,4 miliarde de lei.
2. Doar pentru anul 2015, suma acestora este de circa 14,7 miliarde de lei, ceea ce constituie peste 48,0% din cheltuielile bugetului de stat executate în același an (30,1 miliarde de lei), fiind cel mai înalt nivel din ultimii 5 ani.
3. Circa 50 de tipuri de facilități fiscale și vamale sunt aplicate constant pentru o perioadă mai mare de 19 ani²³, fără a fi operate modificări, revizuiți sau ajustări de rigoare.
4. Creșterea continuă a volumului facilităților fiscale și vamale în perioada 2011-2015 se datorează extinderii spectrului facilităților acordate, care la finele anului 2015 era alcătuit din 105 tipuri de scutiri de taxe și impozite.
5. Pe de altă parte, datele raportate de Ministerul Finanțelor privind volumul facilităților fiscale și vamale nu acoperă/includ toate facilitățile utilizate de beneficiari.
6. O imagine mai reală și mai concludentă a situației actuale în ceea ce privește facilitățile respective ar putea fi obținută prin efectuarea unei inventarieri totale, cu codificarea fiecărui tip de facilitate, precum și cu elaborarea unui nou format de raportare a acestora.

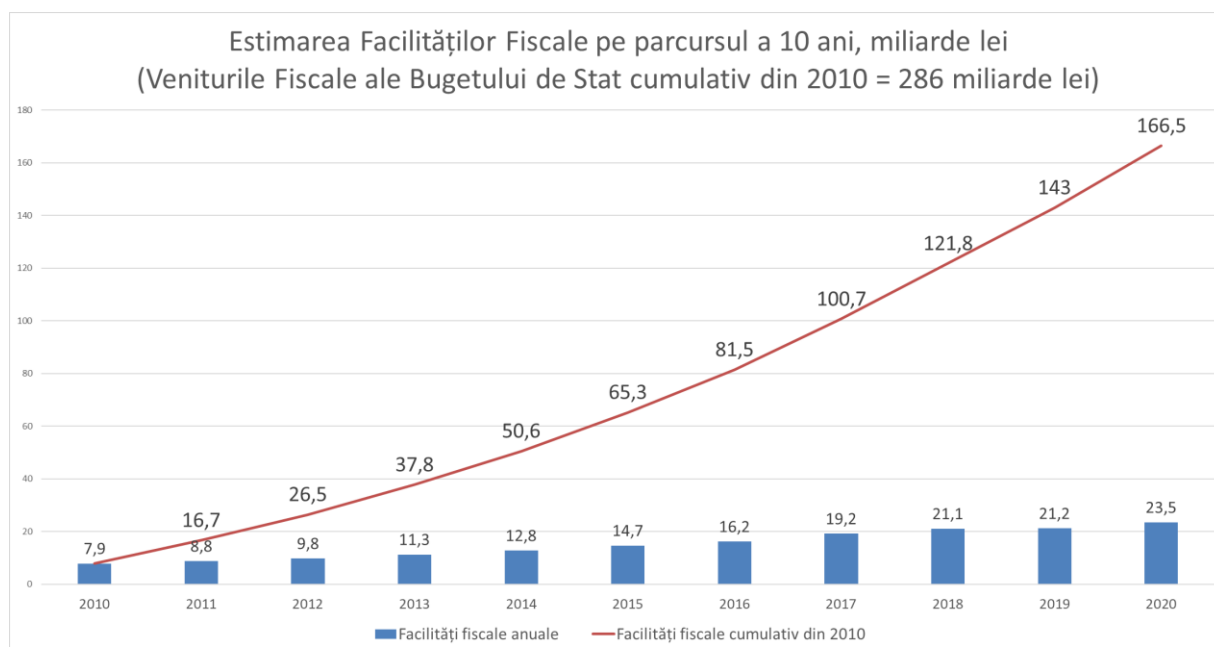
²² HCC Nr.34 din 29.07.2016 privind Raportul auditului de conformitate asociat auditului de performanță al sistemului facilităților fiscale și vamale

²³ Conform scrisorii "Secretarul General al MF, Ion Chicu, către CCRM, 03-02/1/18 din 04.05.2018.

7. La data raportului, nu existau planuri de monitorizare și de îndeplinire a obiectivelor facilităților propriu-zise, stabilite la data aprobării legale a acestora.
8. Nici o autoritate centrală nu are, ca sarcină exhaustiv determinată, evaluarea impactului economico-social al facilităților fiscale și vamale.
9. Ministerul Finanțelor, care este responsabil de monitorizarea facilităților fiscale și vamale, nu a asigurat efectuarea analizelor impactului/rezultatului acordării facilităților respective, ci s-a limitat doar la generalizarea și sistematizarea informațiilor la nivel de costuri ale acestora.

În plus față de raportul din 2015, Curtea de Conturi realizează anual auditul veniturilor și cheltuielilor bugetului de stat. Astfel, în ce privește importurile, CCRM indică faptul, că în 2019 au fost acordate facilități fiscale și vamale în sumă de cca 481,0 milioane lei și că acordarea facilităților fiscale și vamale la importul mărfurilor înregistrează un trend ascendent, acestea însumând 7 026,9 milioane lei în 2017, 8 259,7 milioane lei – în 2018 și 9 427,3 milioane lei – în 2019²⁴.

În baza tuturor acestor rapoarte, estimăm că volumul real al tuturor facilităților fiscale în anul 2020 s-au ridicat la 23,5 miliarde lei sau de 3 ori mai mult decât acum 10 ani. Pentru toată această perioadă, anii 2010-2020, estimăm că statul a oferit facilități fiscale în volum de 166,5 miliarde lei, în condițiile când veniturile fiscale ale bugetului de stat în această perioadă au fost de 286 de miliarde de lei. Altfel spus, facilitățile fiscale oferite de autoritățile Republicii Moldova sunt egale cu aproape 60% din veniturile bugetului de stat.

Sursa: Raportul Curții de Conturi nr.34 din 29 iulie 2016, Legile anuale ale Bugetului de Stat pentru anii 2010-2020, Rapoarte de executare a Bugetului de Stat și a Bugetului Public Național pentru anii 2010-2019, Estimări ale experților IDIS Viitorul

²⁴ Direcția generală de audit a CCRM, *Raportul auditului conformității administrării veniturilor bugetului de stat de către Serviciul Vamal în anul 2019*, pp. 14, 17.

Considerăm facilitățile fiscale drept un instrument important în depășirea perioadelor de criză, dar problema de bază a Moldovei este lipsa transparenței și monitorizării impactului acestor facilități. Există foarte multe facilități cu o durată de viață mai mare de 25 de ani și nimeni până în prezent nu a examinat oportunitatea menținerii lor și nu a măsurat care a fost impactul pozitiv al aplicării lor.

Propuneri legislative privind îmbunătățirea reglementărilor facilităților fiscale

După cum am menționat și anterior, nu pledăm pentru anularea facilităților fiscale. Multe facilități au asigurat dezvoltarea armonioasă a unor sectoare importante din economie, iar altele au ajutat mediul de afaceri în perioadă de criză.

Drept exemplu, pot servi facilitățile fiscale acordate sectorului IT. Până în anul 2012, povara fiscală pe salariați în domeniul IT din Moldova era mai ridicată decât în multe țări dezvoltate. Drept consecință, specialiștii în domeniul IT activau în Moldova până în momentul în care salariul lor lunar depășea suma de 1 000 de dolari, iar apoi ei, de regulă, plecau la întreprinderile mamă din străinătate. Respectiv, se pierdeau cei mai calificați angajați din cel mai de perspectivă sector. După oferirea facilităților fiscale, sectorul IT din Moldova a cunoscut o dezvoltare spectaculoasă, iar în prezent, exportul de servicii IT se apropie de 200 de milioane de dolari, cea ce este cu 50% mai mult decât exportul vinurilor moldovenești. Considerăm că facilitățile fiscale și crearea de parcuri IT reprezintă cheia succesului în această ramură.

Tot prin facilități fiscale și înlăturarea barierelor administrative, Moldova, începând cu anul 2010, a reușit să creeze o ramură nouă în economie, care nu a existat la noi și anume – industria automotive. Această ramură este cea mai mare ramură, care pe parcursul ultimilor 10 ani a creat în jur de 20 de mii de locuri de muncă noi bine plătite. În prezent, industria automotive asigură 1/3 din exporturile Republicii Moldova și este ramura în care s-a investit cel mai mult în ultimii 10 ani. Investițiile în automotive depășesc suma de 300 de milioane de dolari.

Prin urmare, facilitățile fiscale, chiar dacă sunt un cost pentru bugetul de stat, deseori sunt justificate, întrucât prin acest cost, bugetul de stat obține miliarde de lei din venituri fiscale suplimentare, datorate dezvoltării unor ramuri noi, cum ar fi IT sau automotive.

Problema rezidă în transparența procedurii de oferire a facilităților fiscale. În Republica Moldova, cadrul legal lipsește definitiv și, de aceea, propunem ca primă etapă crearea unui cadrul legal suficient în scopul transparentizării facilităților fiscale. Este, de asemenea, necesar să cunoaștem lista actualizată a tuturor facilităților fiscale, conținând

informații precum data aprobării, costurile anuale și totale ale fiecărei facilități fiscale în parte, precum și care este impactul pozitiv al acestor facilități.

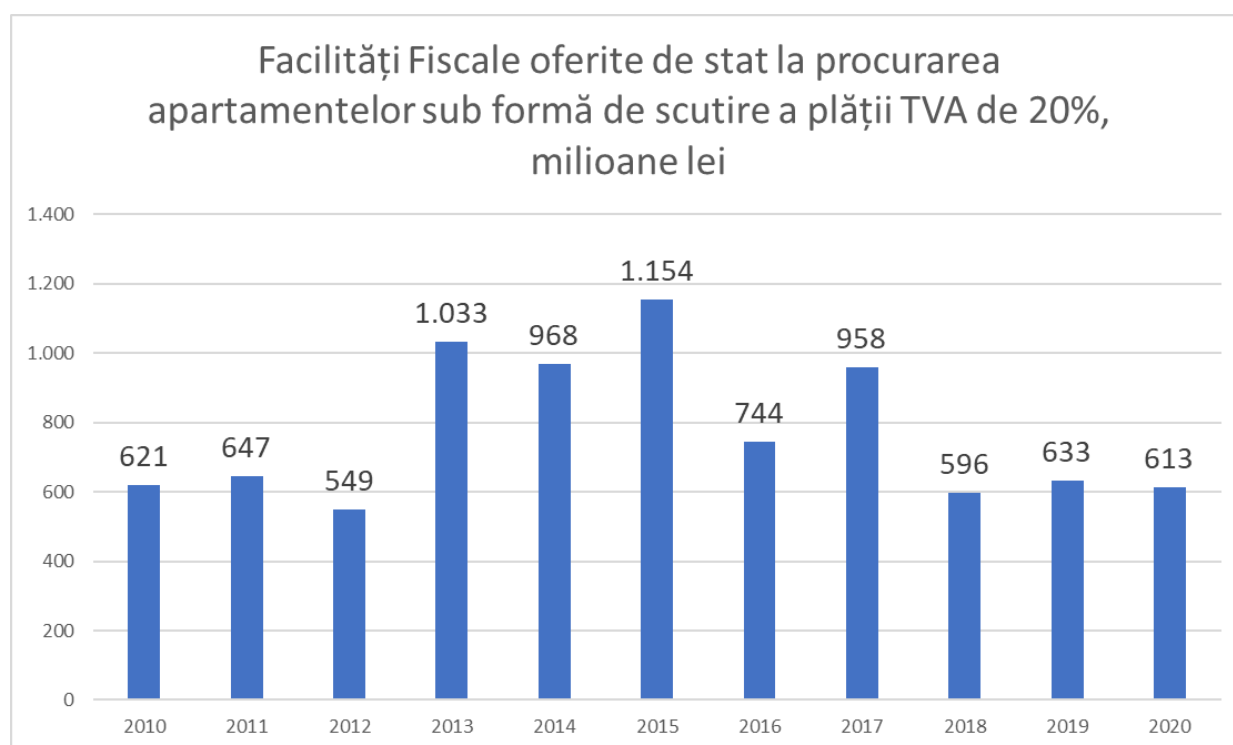
În scopul transparentizării procesului, propunem ca facilitățile fiscale să devină parte integrantă a Bugetului de Stat, sub formă de anexă la buget, cu denumirea “Costuri fiscale”.

Această anexă ar trebui să cuprindă:

- Denumirea facilității fiscale;
- Anul aprobării;
- Costurile anuale pentru buget, cauzate de facilitatea respectivă;
- Costurile totale bugetare de la momentul aplicării facilității fiscale;
- Impactul economic al facilității, cu estimarea beneficiilor economice anuale, a beneficiilor sociale sau de alt gen.

Totodată, practica din 2020 a demonstrat, că în perioadă de criză, Guvernul aplică trei mecanisme de facilități fiscale, dintre care doar unul este instituit pentru o perioadă nedeterminată. Recomandarea noastră pentru legiuitori este ca orice facilitate fiscală să fie oferită pe o durată de timp determinată, de 1, 3, 5, 10 ani, iar pentru cazurile excepționale – și mai mult, cu posibilitatea de prelungire a acestui termen în situația în care asemenea prelungire ar fi oportună din punct de vedere economic.

În prezent, avem facilități despre a căror existență nimeni nici măcar nu bănuiește. Spre exemplu, familiile tinere care procură apartamente știu despre faptul că beneficiază, în asemenea situație, de o scutire de 20% la TVA.

Conform estimărilor autorilor, statul oferă anual facilități la procurarea de apartamente în sumă de circa 600 milioane lei, iar în anumiți ani, această sumă a depășit și un miliard de lei. Pentru perioada 2010-2020, mărimea facilităților fiscale la procurarea de apartamente se ridică la 8,5 miliarde lei. Notăm faptul că de astfel de facilități se bucură doar cei care procură apartamente de la companiile de construcții, în mare majoritate acestea fiind concentrate în Chișinău sau orașele mari. Oamenii din mediul rural, care construiesc case, nu se bucură de astfel de facilități, deoarece ei achită TVA la toate materialele de construcție procurate. În România, spre exemplu, se oferă scutire de TVA la procurarea de apartament, doar pentru primul apartament procurat și doar până la o anumită sumă. Exemplul oferit ilustrează faptul că avem o facilitate de care beneficiază anual mii de familii, care însă nu știu nimic despre faptul că se bucură de acest beneficiu. În anul 2020, costul mediu al unui apartament nou, vândut în mun. Chișinău, a fost de 41,5 mii de euro, ceea ce înseamnă că, în medie, statul a oferit o facilitate fiscală în sumă de 164 de mii de lei fiecărei familii care a procurat un apartament nou.

Pentru a îmbunătăți calitatea reglementărilor facilităților fiscale, propunem ca soluție întreprinderea a trei măsuri prioritare:

1. Evidența tuturor facilităților fiscale, cu anularea celor care nu vor fi parte integrantă a legii anuale a bugetului de stat;
2. Evaluarea și anularea facilităților inoportune; astfel, se va face o revizuire a tuturor facilităților fiscale;
3. Limitarea duratei de aplicare a tuturor facilităților fiscale; propunem ca pentru fiecare facilitate fiscală existentă să fie aprobat un termen de aplicare, care poate varia de la 1 la 10 ani, iar în cazuri excepționale – și o perioadă mai îndelungată.

Aceste măsuri vor asigura o aplicare justificată a facilităților fiscale. Totodată, factorii politici vor putea decide ce instrument de intervenție este mai oportun pentru anumiți agenți economici sau ramuri ale economiei naționale.

Deoarece facilitățile fiscale sunt, în esență, costuri fiscale, anularea lor va aduce în bugetul de stat bani suplimentari, care pot fi acordați sub formă de subvenții. Spre exemplu, este oportun de discutat ce este mai eficient: 8% TVA la zahăr, care aduc anul pierderi de peste 100 de milioane de lei bugetului de stat, sau oferirea a 100 de milioane de lei sub formă de subvenții agenților economici antrenați în creșterea sfeclei de zahăr.

Factorul politic trebuie să decidă asupra măsurii de intervenție – sub forma facilităților fiscale sau a subvențiilor. Aceasta, de fapt, este esența și sarcina de bază a proiectului de lege pe care îl propunem.

Tabelul nr.2. Facilitățile fiscale acordate în 2020 ca măsură de stimulare economică în perioadă de criză

#	Facilitatea fiscală	Data intrării în vigoare	Tipul sau perioada facilității
1.	Amânarea de la 25 martie până la 25 iunie 2020 a termenului achitării impozitului pe venitul din activitatea de întreprinzător în rate aferent primului trimestru al anului 2020	23 martie 2020	Amânare de plată
2.	Amânarea de la 25 martie până la 25 aprilie 2020 a termenului de: - declararea și achitarea impozitului pe venit, a impozitului pe bunuri imobiliare, impozitul funciar și taxele locale pentru anul 2019 de către întreprinzătorii individuali sau gospodăriile țărănești (de fermier) neplătitori de TVA cu până la 3 salariați; Formularul UNIF18; - declararea impozitului pe venit din activitatea operațională pe anul 2019 de către agenții economici subiecți ai sectorului întreprinderilor mici și mijlocii; Forma IVAO15	23 martie 2020	Amânare de plată
3.	Amânarea de la 30 aprilie până la 29 mai 2020 a termenului de prezentare a declarației cu privire la impozitul pe venit de către cetățeni; Formularul CET18	23 martie 2020	Amânare de plată
4.	Amânarea până la 29 mai 2020 a termenului de examinare a cazurilor de încălcare a legislației fiscale și vamale sau de examinare a contestațiilor care au survenit în perioada stării de urgență	23 martie 2020	Amânare de plată
5.	Amânarea până la 29 mai 2020 a termenului de depunere a dezacordului la actul de control, întocmit în perioada stării de urgență, și până la 15 iunie 2020 a termenului de depunere a contestațiilor asupra deciziilor/acțiunilor Serviciul Fiscal de Stat, aduse la cunoștință în perioada stării de urgență	23 martie 2020	Amânare de plată
6.	Amânarea de la 30 aprilie până la 29 mai 2020 a termenului de prezentare a rapoartelor financiare pentru anul 2019	23 martie 2020	Amânare de plată
7.	Amânarea de la 25 aprilie până la 25 iulie 2020 a termenului de declarare și achitare a taxelor locale pentru primul trimestru al anului 2020 pentru agenții economici	10 Aprilie 2020	Amânare de plată

8.	Suspendarea, la cerere, a termenului de valabilitate a patentelor în perioada stării de urgență	10 Aprilie 2020	Amânare de plată
9.	Reducerea cotei TVA de la 20% la 15% pentru sectorul HORECA	1 Mai 2020	Nelimitat
10.	Acordarea dreptului la deducere a oricăror donații efectuate pe parcursul anului 2020 pentru combaterea coronavirusului (COVID-19) la conturile bancare deschise de către Ministerul Finanțelor în acest scop sau instituțiilor medico-sanitare publice	1 Mai 2020	Până la finele 2020
11.	Creșterea accesibilității agricultorilor de a beneficia de facilitate la achitarea contribuțiilor obligatorii de asigurări sociale, prin care statul subvenționează 6% din 18%. Astfel, pentru a permite mai multor producători agricoli să beneficieze de suportul respectiv, s-a înlocuit condiția de exclusivitate cu condiția de 95% a ponderii veniturilor din activități agricole	1 Ianuarie 2020	Nelimitat
12.	Neaplicarea taxării inverse cu TVA pentru agenții economici în procedura de restructurare	1 mai 2020	Nelimitat
13.	Scutirea de TVA a royalty pentru producția de carte, asigurând în acest sens condiții egale pentru producția de carte autohtonă față de cea importată	1 mai 2020	Nelimitat
14.	Restituirea TVA pentru necesități personale a diplomaților: procurări maxime pentru care se acordă restituirea TVA este de 2 salarii medii (pentru anul 2020, salariul mediu – 7 953 lei), pentru misiunile diplomatice – nelimitat	1 iulie 2020	Nelimitat
15.	Prelungirea cu 4 ani a garanției aplicării impozitului unic în mărime de 7% pentru rezidenții parcurilor IT (1 ianuarie 2026)	1 mai 2020	1 ianuarie 2026
16.	Creșterea accesibilității Programului de rambursare a TVA, prin introducerea prevederilor cu privire la excluderea, din modalitatea de calcul a sumei TVA spre rambursare pentru perioadele iulie-decembrie 2020, a indicatorilor reflectați în darea de seamă IPC 18, depusă pentru luna februarie 2020	1 iulie 2020	31 decembrie 2020

Reieșind din cele analizate, Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” propune un proiect de lege privind îmbunătățirea reglementării facilităților fiscale.

L E G E

cu privire la modificarea și completarea Legii nr.181 din 25.07.2014 privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale (publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 08.08.2014, N.223-230, art.519)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr.181 din 25.07.2014 privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale (publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, **08.08.2014, Nr.223-230, art.519**), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

Articolul 3 se completează cu următoarele noțiuni:

Cheltuieli bugetare – totalitatea plăților aprobate în buget/efectuate de la buget, inclusiv facilitățile fiscale oferite de buget, cu excepția celor aferente operațiunilor cu activele financiare și cu datoriile bugetului.

Costuri fiscale – reprezintă valoarea veniturilor potențiale ratate de Bugetul Public Național, datorită facilităților fiscale oferite de către un act legislativ.

Articolul 29. Aliniatul (1) va avea următoarea redacție:

Cheltuielile bugetare sunt determinate de alocațiile bugetare specificate în legile/deciziile bugetare anuale și includ cheltuieli de personal, prestații sociale, cheltuieli de bunuri și servicii, subvenții și transferuri, dobânzi, cheltuieli destinate formării activelor fixe, **facilitățile fiscale oferite de legislația în vigoare** și alte cheltuieli prevăzute de legislație.

Articolul 47. Aliniatul (g) va avea următoarea redacție:

Curtea de Conturi efectuează auditul rapoartelor anuale privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat și a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și a **tuturor facilităților fiscale oferite de Bugetul Public Național** pentru anul bugetar încheiat și prezintă raportul de audit Guvernului și Parlamentului – până la 1 iunie.

Articolul 48, (6) se completează cu liniuța g) Costurile Fiscale ale Bugetului Public Național.

Articolul 49, (1) se completează cu liniuța e) Costurile Fiscale ale Bugetului Public Național.

Articolul 53, (3) se completează cu liniuța e) Costurile Fiscale ale Bugetului Public Național, care va cuprinde lista tuturor facilităților fiscale oferite de legislație și costurile pe fiecare facilități fiscală pentru anul bugetar examinat.

Articolul 78, (3) se completează cu liniuța e) toți beneficiarii facilităților fiscale oferite de lege.

Art. II. Prezenta lege intră în vigoare la data adoptării.

Art. III. Organizarea legii

Guvernul în termen de 6 luni va aduce în concordanță toate actele normative cu prevederile prezentei legi.

Notă informativă la proiectul de lege

Notă informativă

cu privire la modificarea și completarea Legii nr.181 din 25.07.2014 privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale (publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 08.082014, N.223-230, art.519)

De la obținerea independenței, pe parcursul anilor, autoritățile Republicii Moldova au oferit un șir de facilități fiscale diverselor grupuri sociale, entităților economice sau anumitor activități economice.

În baza raportului Curții de Conturi, se constată că ratările anuale de venituri de pe urma facilităților fiscale variază de la 50-60% din veniturile Bugetului de Stat, cea ce pentru anul 2020 reprezintă nu mai puțin de 25 de miliarde de lei.

În perioada 2010-2020, încasările Bugetului de Stat din impozite și taxe vor constitui 286 de miliarde de lei, iar suma facilităților pentru această perioadă se estimează la 170 de miliarde de lei sau aproximativ 60% din veniturile bugetare.

Proiectul de lege propus urmărește drept scop creșterea transparenței bugetare și a cheltuirii banului public. Ori, orice facilități fiscală, prin esența sa economică, reprezintă un cost fiscal pentru Bugetul de Stat, cost care niciodată nu a fost evaluat și auditat de Curtea de Conturi.

Proiectul de lege definește facilitățile fiscale drept costuri fiscale, care trebuie tratate ca orice alt cost bugetar. Se propune ca la Legea anuală a bugetului de stat să fie inclusă o anexă, care să cuprindă lista tuturor facilităților fiscale, anul adoptării acestora, costurile pentru anul în curs și costurile cumulative de la data aplicării fiecărei facilități.

Totodată, Curtea de Conturi va prezenta anual în Parlament, odată cu Raportul privind Executarea bugetului de stat, și un Raport privind auditul facilităților fiscale și vamale.

Deoarece facilitățile fiscale comportă toate elementele unei subvenții din bugetul de stat, Inspekția financiară va avea dreptul și obligația să verifice entitățile economice beneficiare de facilități fiscale în vederea utilizării corecte a banului public, provenit din facilitatea acordată.

Toate aceste măsuri vor crește gradul de transparență în utilizarea banului public, vor permite evaluarea corectă a impactului fiecărei facilități fiscale și vor permite decidenților politici să revizuiască oportunitatea facilităților fiscale existente.

Admițând că anual vor fi reevaluate doar 10% din facilitățile fiscale oferite, aceasta ar însemna decizii politice de realocare anuală a 2,5 miliarde de lei. Altfel spus, factorul politic va decide dacă se menține o facilitate, se oferă una nouă, ori se anulează facilitatea, iar pe banii economisiți se vor dezvolta careva programe de finanțare de interes public.

Bibliografie

Legi

- Cod Nr.1149 din 20.07.2000, *Codul fiscal al Republicii Moldova*, în *Monitorul Oficial*, 01.01.2007, Nr. ed. specială, art.98.
- *Codul Fiscal al R. Moldova*, aprobat prin *Legea Nr.1163 din 24.04.1997*, *Monitorul Oficial*, Nr.62, art.522.
- *Legea Nr.169 din 20.07.2017 pentru aprobarea Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat pentru anii 2017-2020*, în *Monitorul Oficial*, 18.08.2017, Nr.301-315, art.533.
- *Legea concurenței nr.183 din 11.07.2012*, *Monitorul Oficial*, 14.09.2012, Nr.193-197, art.667.
- *Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008*, în *Monitorul Oficial*, 31.12.2008, Nr.237-240, art.864.
- *Legea Nr.112 din 02.07.2014 privind ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte*, în *Monitorul Oficial*, 18.07.2014, Nr.185-199, art.442.
- *Legea Nr.1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal*, în *Monitorul Oficial*, 07.05.1998, Nr. 40-41, art. 286.
- *Legea Nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat*, *Monitorul Oficial*, 16.08.2012, Nr.166-169.
- *Legea Nr.440 din 27.07.2001 cu privire la zonele economice libere*, în *Monitorul Oficial*, 06.09.2001, Nr.108-109, art.834.
- *Legea nr.179 din 10.07.2008 cu privire la parteneriatul public-privat*, *Monitorul Oficial*, 02.09.2008, Nr.165-166, art.605.
- *Parlamentul R. Moldova, Legea Nr.181 din 25.07.2014 finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale*, *Monitorul Oficial*, Nr.223-230.

Hotărâri guvernamentale și ministeriale

- Guvernul Republicii Moldova, *Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2017-2019*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1472 din 30 decembrie 2016.
- *Hotărârea nr.1265 din 14.11.2008 cu privire la reglementarea activității Ministerului Finanțelor*, în *Monitorul Oficial*, 21.11.2008, Nr.208-209, art.1278.
- *Hotărârea nr.145 din 26.02.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale stabilite în art.103 alin.(1) pct.(29) din Codul fiscal și art.28 lit.q 2) din Legea nr.1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal*, în *Monitorul Oficial*, Nr.49-52, art.158.
- *Hotărârea Guvernului Nr.474 din 20.04.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale și vamale la importul mijloacelor de transport cu destinație specială*, în *Monitorul Oficial*, 29.04.2016, Nr.114-122. art.541

Rapoarte și corespondență instituțională

- Consiliul Concurenței, *Raport privind ajutoarele de stat acordate în R. Moldova pentru anul 2018*, Chișinău, 2019.

- Curtea de Conturi, *Hotărârea nr.3 din 21 ianuarie 2004 privind rezultatele controlului asupra corectitudinii și eficienței acordării de înlesniri fiscale și vamale pe perioada anilor 2001-2003.*
- *Hotărârea Curții de Conturi nr.60 din 11.12.2013 cu privire la aplicarea Standardelor Internaționale de Audit ale Instituțiilor Supreme de Audit de nivelul 3 – în cadrul misiunilor de audit ale Curții de Conturi.*
- *Raport privind ajutoarele de stat acordate în R. Moldova pentru anul 2017, Chișinău, 2019.*
- *Raport privind ajutoarele de stat acordate în R. Moldova pentru anul 2016, Chișinău, 2017.*
- *Raportul auditului de conformitate asociat auditului de performanță al sistemului facilităților fiscale și vamale, aprobat prin Hotărârea CCRM nr.34 din 29 iulie 2016.*
- *Raportul auditului de conformitate asociat auditului de performanță al sistemului facilităților fiscale și vamale, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.34 din 29 iulie 2016.*
- *Raportul pentru 2016 asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public, aprobat prin Hotărârea CCRM nr.49 din 9 octombrie 2017, Chișinău, 2017.*
- Secretarul General al MF, Ion Chicu, către CCRM, 03-02/1/18 din 04.05.2018.

Studii speciale

- *Comparație între cele trei tipuri de facilități fiscale disponibile în prezent:* <https://www2.deloitte.com/ro/en/pages/business-continuity/articles/comparatie-intre-cele-trei-tipuri-de-facilitati-fiscale-disponibile-in-prezent.html>, accesat la: 12.01.2020.
- Deloitte, *Tax responses to the global economic crisis*, 2009.
- Veaceslav Ioniță, *Bugetul național al Republicii Moldova. Transparență și eficiență* (prezentare PP), IDIS “Viitorul”, 29.11.2019.